

PUSZTA FÉNY – PURE LIGHT

NYILT STRUKTÚRÁK
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

OPEN STRUCTURES
ART SOCIETY

2015

Puszta Fény. Pure Light

PROFESSZOR KROÓ NORBERT, FIZIKUS, AKADÉMIKUS MEGNYITÓ BESZÉDE

Kedves Kollegák, Hölgyeim és Uraim!

Örömmel vállaltam ennek a kiállításnak a megnyitását, nemcsak azért, mert a képek közül sok közel áll a szívemhez, hanem azért is, mert a Fény Éve hazai eseményfolyamában úgy érzem, hogy ez nem jelentéktelen esemény, és erre nyilván oda kell figyelni. Bizonyára tudják, hogy fizikus vagyok, úgyhogy engedjék meg, hogy azt a néhány gondolatot, amit szeretnék Önökkel megosztani, ebben a minőségemben tegyem.

Még a 20. század elején is az emberek általában, de még a tudósok is – beleértve Albert Einsteint –, úgy gondolták, hogy a világegyetem végtelen, mindig volt, mindig lesz; az idő is folyamatos és hát ebbe a folyamatba mi is valahogy belecsöppenünk. Ennek a folyamatnak az eredményeképpen, vagy ennek kapcsán Albert Einstein egy elméletet is megalkotott, amelynek

az általános relativitáselmélet elnevezést adta. Egyébként ezen elmélet publikálásának idén a százéves évfordulóját ünnepeljük, és többek között ez az egyik oka, hogy az ENSZ ezt az évet fogadta el a fény évének. Einstein maga is úgy gondolta, hogy a világegyetem végtelen, de az egyenletei, amelyeket kitalált, valahogy azt sugallták, hogy ez még sincs így. Volt az egyenletben egy olyan tényező, amely végelességre utalt. És mivel ezt nem hitte el, ezért e tényező elé egy nulla szorzót tett. S amikor aztán a kísérleti csillagászoknak sikerült kimutatni, hogy ez nem így van, akkor megváltoztatta ezt a nullát egy másik tényezővé, és minden stimmelt. És nem értem, hogy hogyan lehetett ez. Hiszen ha fölnezzünk az égre, ott látunk fényességeket meg sötétségeket. Csillagokat meg Napot, meg sima sötét világegyetemi háttérrel. Ha a világegyetem végtelen lenne, akkor mindenhol lennének csillagok, és az eget nem sötétnek látnánk éjjel,

hanem ugyanolyan világosnak, mint a Nap. Nem értem, hogy ez senkinek sem jutott eszébe. Aztán persze kiderült, hogy volt egy kezdet, a „nagy bumm”, a „big bang”, amely úgy indult, mint egy nagy fényrobbanás. Aztán telt az idő, ez a fényrobbanás tágult, hűlt; amikor megtörtént, akkor a hőmérséklete több tucat nagyságrenddel magasabb volt, mint a Nap hőmérséklete ma, s ez kezdett hűlni; ezt még most is látjuk, ez most már nagyon hideg, 2,7 Kelvin-fokos. Amikor kezdett hűlni, először is a világosság elvált a sötétségtől – mint ahogy itt is elválik. Aztán kezdett kialakulni az anyag. Kialakult az, hogy a világegyetemet – jelenleg – úgy gondoljuk, hogy a négydimenziós térrel (ez a hosszúság–szélesség–magasság és az idő) írhatjuk le, amelyben az, hogy van ez a tér, meg van idő, csak az anyaggal együtt értelmezhető. Tehát ezt az öt paramétert valahogy együtt kell értelmezni, mint ahogy itt is, ha végignézzük a képeket, ezeket együtt lehet értelmezni. És természetesen ehhez azonnal csatlakozott a geometria is. És ha itt körülnéznék, akkor geometrikus képeket látnak. Természetesen a geometria mellé valami más is kell. Kell hozzá például játék. Ha megnézzük, bizony egyes művészek itt élvezettel, játékból csinálták azt, amit csináltak. Aztán kell rendetlenség is, hogy a ren-

det értékelni tudjuk. ahhoz Ha körülnéznék, ezt is látják itt. Ha arra gondolnak, hogy a világosság és a sötétség elvált egymástól, itt is elvált a világosság a sötétségtől. Sötét háttéren világos ábrák, és fordítva, világos háttéren sötét ábrák láthatók. Ami tehát itt van, az nemcsak művészet, hanem matematika is, mondhatnám továbbá azt is, hogy fizika. Ezért nem érzem most itt kakukktojásnak magamat, amikor Önökkel együtt ünnepeljük ezeket a képeket. A fizika és a matematika is jelen van itt, nem is lehet másképp, hiszen a kreatív emberi tevékenységeknek mindig össze kell fogniuk. Mindig eszembe jut ilyenkor egy olyan történet, amely Le Corbusier-hez kötődik, aki egy indiai városban egy szobrot készített – egy kezet, amely forog. És amikor megkérdezték tőle, hogy miért forog ez a kéz, akkor azt mondta, hogy azért, mert a modern technológia lehetővé teszi, hogy forogjon. Azt hiszem, hogy itt, ezekben a képekben is, amelyeket itt látnak, sok olyasmi van, ami a technológia és a művészet házasságából született. Nekem mindig nagy üzenet az, hogy miért volt a flamand festészet olyan híres abban a híres időben (egyébként szeretném elmondani, hogy Jan van Eyck az egyik kedvenc festőm). Azért, mert a flamand festők rájöttek az olajfestékek titká-

ra, amit máshol még nem ismertek. Minden ilyen technológiai fejlődés újat hoz létre. Ilyen technológiai fejlődés volt a számítástechnika is, Ennek eredményei itt is megjelennek. Molnár Vera művészete ismert, itt is szokott kiállítani, de hát sokan mások is. Ezért gondolom, hogy én sem idegenként vagyok itt, hanem Önökkel együtt örülök annak, ami itt van. Kívánom, hogy örüljenek neki, és netalántán bátorodjanak föl arra, hogy hasonló nagy dolgokba fogjanak bele, produkáljanak hasonlókat, vagy még szebbeket, vagy még jobbakat, vagy olyanokat, amelyek még közelebb vannak a tudományhoz, még közelebb vannak a fényhez.

A fény az emberiség egyik nagy ajándéka, a tudománynak is; én ezt a tudományt is művelem, és ez nekem naponta örömet jelent. Ezért, ha ilyen képeket nézek, ilyen műveket, mint amit itt látok, vagy bárhol máshol, ahol a fényhez kapcsolódó kiállításokat volt szerencsém megnézni, akkor mindig ez a csodálatos kapcsolat jut az eszem-

Kroó Norbert

be. Ne felejtsek ezt el. A művészeknek oda kell figyelni az új technológiákra, oda kell figyelni a tudomány új eredményeire. De nekünk, kutatóknak is oda kell figyelniünk arra, amit a művészek e technológiák segítségével alkotnak, mert abból mi is meríthetünk. Ez a közös érdeklődés motiváljon minket. Én pedig ebben a szellemben kívánok Önöknek jó szórakozást ezen a kiállításon, és ezekkel a szavakkal a kiállítást megnyitom.

Köszönöm a meghívást és a figyelmet.

Pure Light. Puszta Fény

OPENING SPEECH BY PROFESSOR NORBERT KROÓ PHYSICIST,
MEMBER OF THE ACADEMY

Ladies and Gentlemen, Dear Colleagues,

It is a joy and honour for me to be invited to open this exhibition, not only because many of these pictures lie close to my heart, but also because I regard this exhibition as a significant event in Hungary's commemoration of the International Year of Light, an event that commands our attention. Many of you will be aware that I am a physicist, and it is in such a capacity that I hope you will permit me to share a few thoughts of mine.

Even at the start of the twentieth century, people in general, and scientists too – including Albert Einstein – believed that the universe was infinite, that it always had been, and always would be; that time was continuous, and that we also had somehow ended up as part of this continuing process. In consequence of, or in connection with this process, Albert Einstein came up with a theory, which he named the Theory of General

Relativity. Incidentally, this year is the centenary of the publication of his theory, which was one of the many factors behind the decision of the UN to celebrate 2015 as the International Year of Light. Einstein himself shared the common opinion that the universe was infinite, but the equations he formulated suggested to him that somehow this was not correct. Among the equations there was one factor that indicated the universe was finite. As Einstein could not believe this, he added a coefficient of zero to this factor. Then, when astronomy experiments proved this was wrong, he changed the zero to a different factor, and then everything worked. And I cannot understand how this could have happened. After all, when we look up at the sky, we see light and we see darkness. We can see the Sun and the stars, and then the plain, dark background of the universe. If the universe were really infinite, there would be

stars everywhere, and at night the sky would not be dark at all, but just as bright as during the day. I really cannot understand how nobody realised this. Then of course, we discovered there was a beginning, called the Big Bang, when everything started out in a massive explosion of light. As time went by, this explosion of light expanded and cooled down; when it happened the temperature was dozens of times higher than the temperature of our Sun today, and then it started to cool down; we can see this still today, and now it is extremely cold, 2.7 Kelvin. While things were beginning to cool down, first of all the light separated from the darkness – as it is separated here. After this, matter began to form. As a result, we can now describe the universe – using current thinking – as four-dimensional space, that is: length, width and height, and time. Having space and time makes sense only if there is also matter. So these five parameters have to be understood together, and the same is true here: looking at all these pictures, we can understand them better when we see them all together. And of course, geometry also plays a part. As we look around, we can see geometric pictures. Certainly, besides geometry something else is also needed, such as fun. As we can see,

certain artists produced their works with pleasure and fun. And we also need disorder, so that we can appreciate order. As we look around, this is also in evidence. When we recall that light and dark were separated from each other, light is separated from darkness here as well. There are light images on dark backgrounds, and vice versa, dark images on light backgrounds. So what we have here is not only art, but also mathematics, and I could go so far as to say physics as well. This is why I do not feel so out of place here, enjoying these pictures with all of you. Physics and mathematics are present here – it could be no other way, for the activities of creative people always belong together. At such times I am reminded of a story concerning Le Corbusier, who designed a statue of a revolving hand for some city in India. When they asked him why the hand was revolving, he replied that it was because modern technology made it possible for the hand to revolve. I believe that here in these pictures there is much that was born from the marriage of technology and art. One thing I always find instructive is the answer to the question of why Flemish painting was so famous in its time (I should also add that Jan van Eyck is one of my favourite painters). The reason was

that Flemish painters had discovered the secret of oil paints, which had not yet been realised elsewhere. Every technological development leads to the creation of something new. Computer technology was one such development, and its results can also be seen here. The art of Vera Molnár is well known, and is often exhibited here, but there are many others besides. This is another reason why I do not feel an outsider here, but can enjoy the works on show here together with you all. I hope that you will feel emboldened to set your minds to similar endeavours, to produce something like them, or even better and more attractive, or even closer to science, even closer to light.

Light is the greatest gift to humanity, and to science; I am a practitioner of sci-

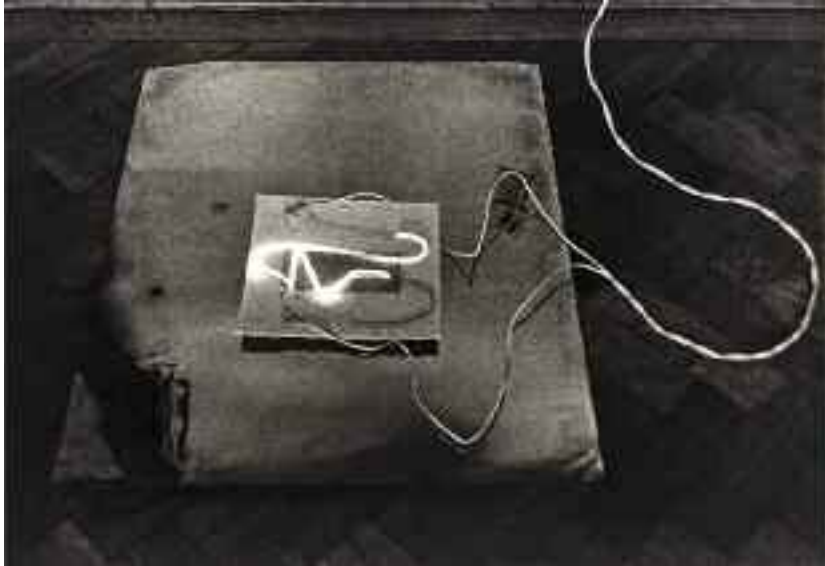
ence, and it is a daily source of joy to me. Whenever I look at pictures like these works here, or anywhere else where I have had the good fortune to visit exhibitions related to light, then I am constantly reminded of this marvellous connection. Let us not forget this. Artists must pay attention to new technologies, to the latest achievements of science. But we scientists and researchers must also pay attention to the works artists have created using these new technologies, because we also have much to learn from them. This common interest should be motivation for us all. It is in this spirit that I hope you will all enjoy this exhibition, and I now declare this exhibition open.

Thank you for the kind invitation and for your attention.

ATTALAI Gábor

1934 Budapest – 2011 Budapest

10 Izzó objekt / *Glowing Object*, 1970

vas, azbeszt / *iron, asbest*, 40 x 50 cm

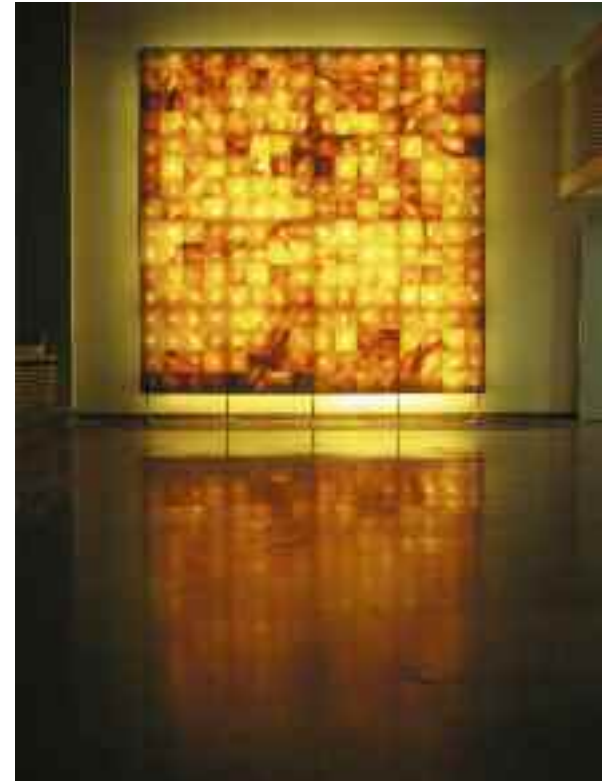
dokumentumfotó / *silver print*, 21 x 30 cm

FROM THE COLLECTION OF SUMUS GÁYOR–MAURER ALAPÍTVÁNY GYŰJTEMÉNYÉBŐL

CARROT GROUP

BÁLVÁNYOS Levente – FÓTI Lázár – VARGA György

1966 Budapest | 1975 Budapest | 1966 Budapest – live and work in Budapest

A SÓFAL / *THE SALT-WALL*, 2008

permanens installáció / *permanent installation*

(Kármán Tódor Kollégium, Budapest, Irinyi József u. 9.)

vas, plexi, sótömbök, neon / *iron, plexi, salt blocks, neon tubes*, 370 x 370 x 30 cm
fotódokumentum, C-print

11

Carlo BERNARDINI

1966 Viterbo (I), lives and works in Roma and Milano

12

Cím nélkül / *Without Title*, 2008

üvegszál, reflektor, rozsdamentes acélrúd / *glass thread, reflector, stainless steel*, 85 x 57 x 27 cm

COURTESY OF MENGYÁN ANDRÁS JÓVOLTÁBÓL

Helmut BRUCH

1936 Hall in Tirol (A), lives and works in Hall in Tirol

Hexagonális progresszió / *Hexagonal Progression*, 2010

vörös akrilüveg / *red acryl glass*, 125 x 27,5 cm

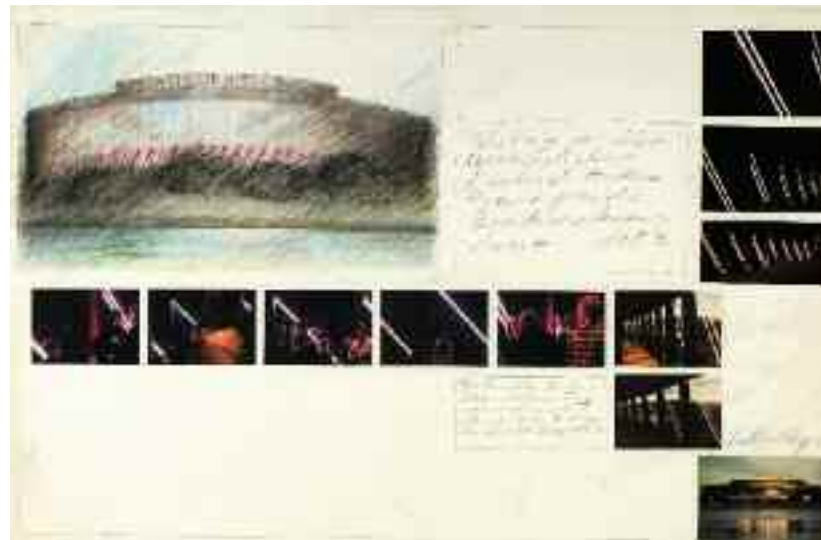
13

Waltraut COOPER

1973 Linz (A), lives and works in Vienna

14 Fényinstalláció terve / *Projekt für Lichtinstallation*,
Museum des 20. Jh., Bécs / Wien, 1984
színes fotó, ceruzarajz, kollázs / *colour photograph, pencil, collage*, 70 x 50 cm

Több színt az életbe / *Mehr Farbe ins Leben*, Projekt Linz, 1983
színes fotó, ceruzarajz, szövegkollázs / *colour photograph, pencil, collage*, 70 x 100 cm

CSÖRGŐ Attila

1965 Budapest, lives and works in Warsaw (PL)

16

Gömb-örvény / *Spheric Vortex*, 1999

fázisfotók 1-3. / phases 1-3, C-print, 40 x 40 cm

COLLECTION OF SPENGLER KATALIN-SOMLÓI ZSOLT, BUDAPEST

17

Önmegvilágítás – a fény megeszi az embert
Self-illumination – Light Swallows up the Man, 1969
ezüstszelatin, papír / gelatine silver photoprint, 28 x 20 cm
COLLECTION SPENGLER KATALIN – SOMLÓI ZSOLT, BUDAPEST

EPERJESI Ágnes

1964 Budapest, lives and works in Budapest

kedves Ági, megvannak még valahol a legelső fénygrammaid 1987-ből? sorkapcsolásos kis égők fénye dokupapíron, néhányukat lásd a *Fényelvtan* c. könyv 168. oldalán. *Pusztá fény* c. kiállítást tervezünk a Vasarely múzeumba, azt hiszem ezek a kis fénynyomok nagyon jól illenének bele.

kedves Dóra, a kért lapok nincsenek nálam, valószínűleg nincsenek meg egyáltalán. Van viszont 3 db gyufás kísérlet, régiek, 18 x 24-es papíron. Egészen más jelenséget mutatnak, mint Jederán Gyuri meggyújtott fotópapírja.

Úgy készültek, hogy a gyufa fejét meggyújtás után azonnal a papírra nyomtam, el is aludt a láng rögtön. Ennek egyik következménye, hogy az emulzió kicsit megpörkölődött, de a papír nem. Másik következmény, hogy a láng éles körvonalú formaként látszódik a papíron, a formákból kiérezni a gyufa sercenését. A lángok közvetlen nyomai fehérek, körülöttük fekete, lágyabb fényudvarok.

Dear Ági, do you still have your first lightgrams from 1987? The light of small cascade-connection bulbs on DocuPaper, a few of which you can see on p. 168 of the book entitled Fényelvtan [Light Syntax]. We are planning an exhibition with the title Pure Light at the Vasarely Museum, I think these light prints would fit in very well.

Dear Dóra, I don't have the requested sheets, I am not sure they still exist. I do, however, have three old experiments with matches on 18 x 24 cm paper. They show an entirely different phenomenon than Gyuri Jederán's lit photo paper.

After lighting the matches, I instantly pressed them onto the paper, which caused the flame to burn out immediately. This resulted in the emulsion becoming a bit charred, but not the paper. As an additional outcome, the flame is visible as a sharply contoured shape on the paper; the forms give you a sense of the crackling of the match. The direct marks of the flames are white, surrounded by black, softer halos of light.

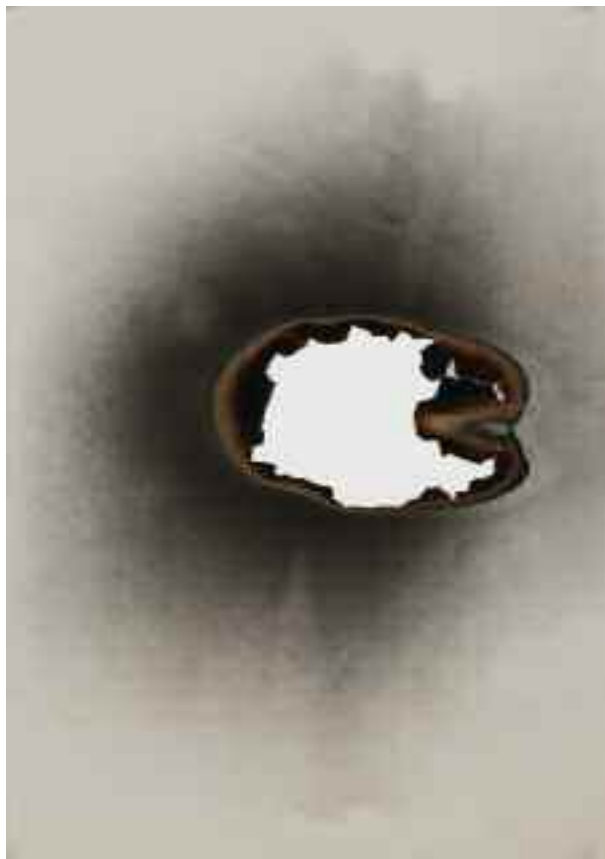

Gyufaláng-kísérletek 1–3. / *Match-flame experiments 1–3, 1987*

luminogram, ezüstszelatin, papír
luminogram, gelatine silver photopaper
egyenként / each 24 x 18 cm

Tűzfotogramok 1-3. / *Firephotograms 1-3*, 1979
ezüstszelatin, papír / *gelatine silver photopaper*
egyenként / *each* 30 x 21 cm

Tűzképek 1-3. / *Fire-Images 1-3*, 1973

papír, korom / *paper, soot*, 90 x 62 cm
COURTESY OF THE VINTAGE GALÉRIA JÓVOLTÁBÓL

Tűzfestmény-dokumentáció, *ofszetnyomat*, 1973/76
Firepainting documentation, offset print

FROM THE COLLECTION OF SUMUS GÁYOR-MAURER ALAPÍTVÁNY GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Fény b / *Light b*, 2015
fotogram, ezüstszelatin, papír / *gelatine silver photogram*, 42 x 30 cm

SZIRTES János

1954 Budapest, lives and works in Budapest

Az eredeti performance esemény, amit Beke László közreműködésével rendeztem, a Fészek Klubban volt, az Internationales Künstler Gremium IKG. budapesti ülésén, 1988-ban

Leírás:

Beke egy asztalra helyezett széken ül és gyertyavilágnál egy könyvből művészetelméleti szöveget olvas fel, angolul. Szirtes állva az ölébe hajtja a fejét, miközben egy állványra szerelt lámpaizzón, nyársra tűzött szalonnát pirít. A Beke kezében lévő gyertyából Szirtes fejére és arcára csöpög a kiolvadt viasz. A szalonna sercegve pirul, és a zsíráját Szirtes egy kenyérre keni. Amikor a szalonna megpirul, Szirtes feláll, egy konyharuhán lévő vágódeszkára teszi a kenyeret, a szalonnát és a lilahagymát, majd Beke ölébe helyezi. Beke jóízűen elkezd falatozni, miközben Szirtes az izzó lámpakörtét a szájába veszi és mereven áll a falatozó mellett, szájában tartva a lámpakörtét.

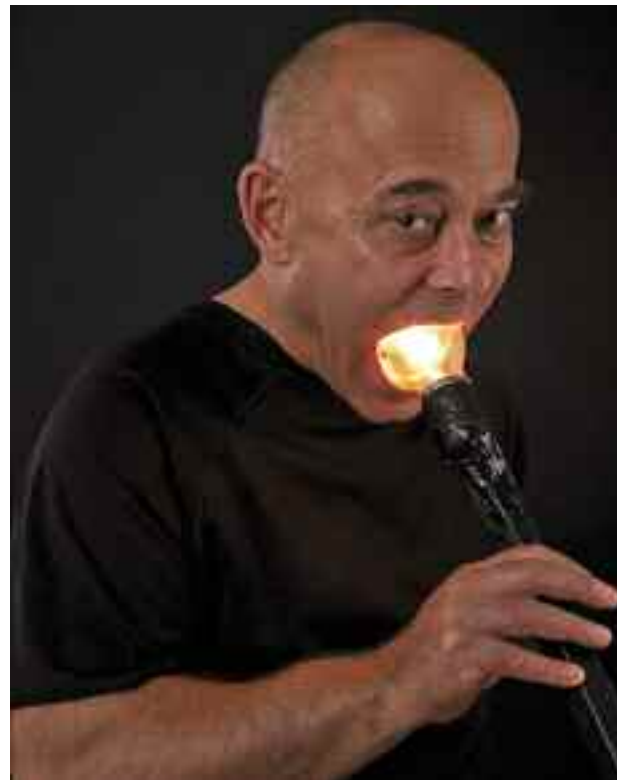
A reprodukció, amit átküldtem, nem a performance része, hanem egy fotográfia, amit a *Flash Art* magazin no. 13. számának a borítójára készítettem. (SZIRTES JÁNOS)

The original performance event, organized with László Beke's collaboration, was held in 1988 at the Fészek Club, during the Budapest session of the Internationales Künstler Gremium IKG.

Description:

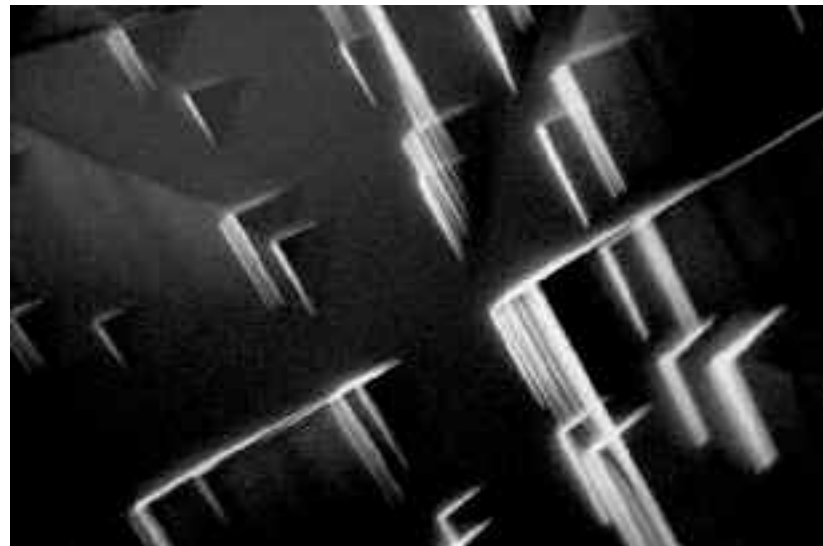
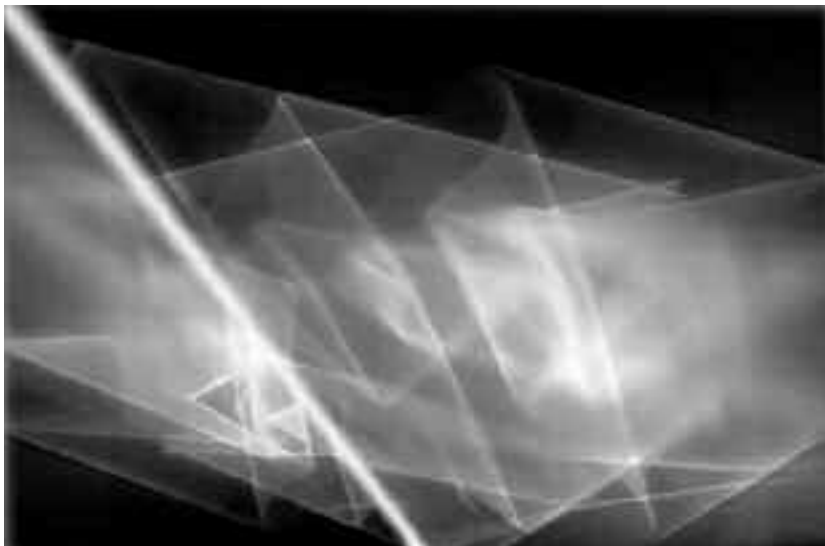
Beke is sitting on a chair that is placed on top of a table, reading an art theory text in English from a book by candle light. Szirtes, standing, lays his head on Beke's lap while frying bacon by a light bulb fixed to a stand. From the candle in Beke's hand, molten wax drips on Szirtes' head and face. The bacon sizzles, turning a crisp brown colour. Szirtes spreads its fat on a slice of bread. When the bacon is fried completely, Szirtes stands up, places it, along with the bread and some red onions, on a dish cloth, which he lays on Beke's lap. Beke begins to eat with gusto while Szirtes puts the light bulb into his mouth and keeps it there as he stands rigidly next to the feasting man.

The reproduction I have sent is not part of the performance: it is a photograph that I took for the cover of no. 13 of Flash Art magazine. (JÁNOS SZIRTES)

FELEDYT. Balázs

1975 Szombathely (H), lives and works in Kötcsé (H)

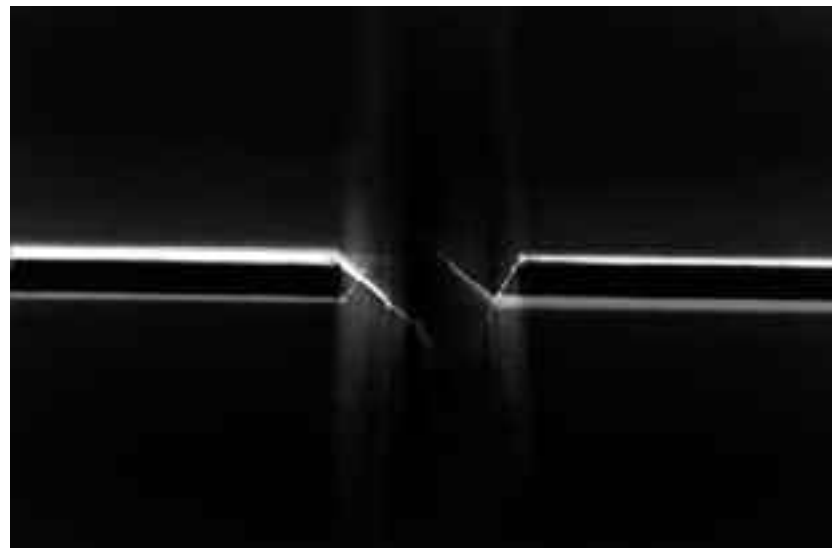
30

Slit lights1-4., 2010-2011

elektrográfia / *electrography*, C-print aludibond
egyenként / each 40 x 60 cm

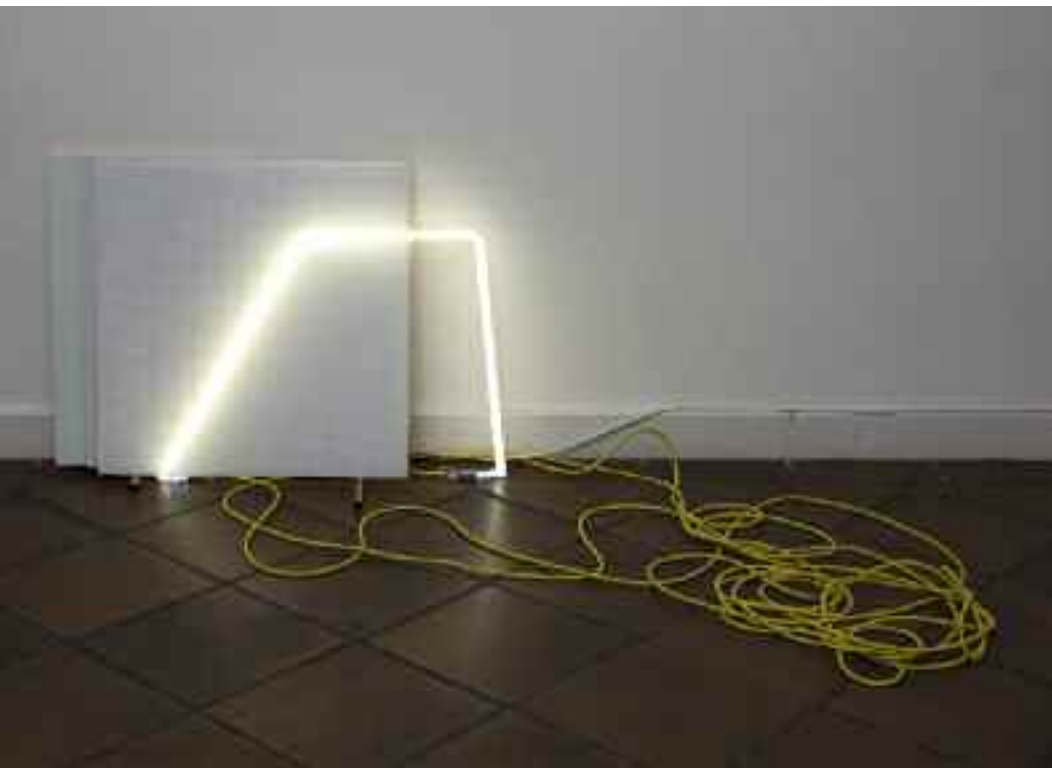
31

Lilah FOWLER

1981 London, lives and works in London

34

Module 1, 2015

neoncső, kábel, kül. fa, műanyag, alumínium, sárgaréz
neon tube, cable, wood, plastic, aluminium, brass
49 x 64 x 0.18 cm, cable: 240 cm, modules: 60 x 60 x 1,8 cm,
COURTESY OF CLEMENT & SCHNEIDER, GERMANY

GÁYOR Tibor

1929 Rákospalota (H), lives and works in Budapest

Q 4/4 I. világító / Q 4/4 I. Luminous, 1988

fadoboz, karton, neoncső / *wooden box, cardboard, neon tube*, 83 x 73 x 12,5 cm

35

HALÁSZ Péter Tamás

1969 Budapest, lives and works in Buapest

A kályha mint fényforrás (reflektor) határozott fénykört vetít a falra, amely mesterséges napra emlékeztet. Erre a legalkalmasabb egy nagy teljesítményű kör alakú LED fénylapka volt, optikai lencsékkel kiegészítve. A LED fénylapka felnagyított-vetített képén az egymás mellé integrált SMD LED-ek, mint egy raszterrács, elkülönülve láthatók.

Az autómotor eredeti funkciójának a regressziója, benzin elégetése helyett fa elégetése, mozgás helyett melegedés, arra utal, hogy a társadalmak energia-felhasználásuk nagy részét még mindig fosszilis energiahordozók elégetéséből fedezik. A legfejlettebb technológiák villamosenergián alapulnak, amelyek a 60-70 százalékát ma is fossziliák elégetéséből nyerik.

The stove as a light source (reflector) projects a well-defined circle of light on the wall, reminiscent of an artificial sun. A circular, high performance LED disk, supplemented with optical lenses, offered the best solution for creating this effect. In the enlarged, projected image of the LED disk, the adjacently integrated SMD LEDs appear separated, forming a kind of raster.

This regression of the original function of the car engine – the burning of wood instead of gasoline and the production of heat instead of locomotion – refers to the fact that societies still cover most of their energy use from the burning of fossil fuels. The most well developed technologies are electricity-based, 60-70% of which is also gained from burning fossils.

- 36 **Fapusztító / Wood Destroyer, 2012**
installáció / installation, object, 124 x 44 x 50 cm
heat & lightbox, működő fatüzelésű vaskályha elhasznált motorblokkból
working wood-fired iron stove made of a used engine block

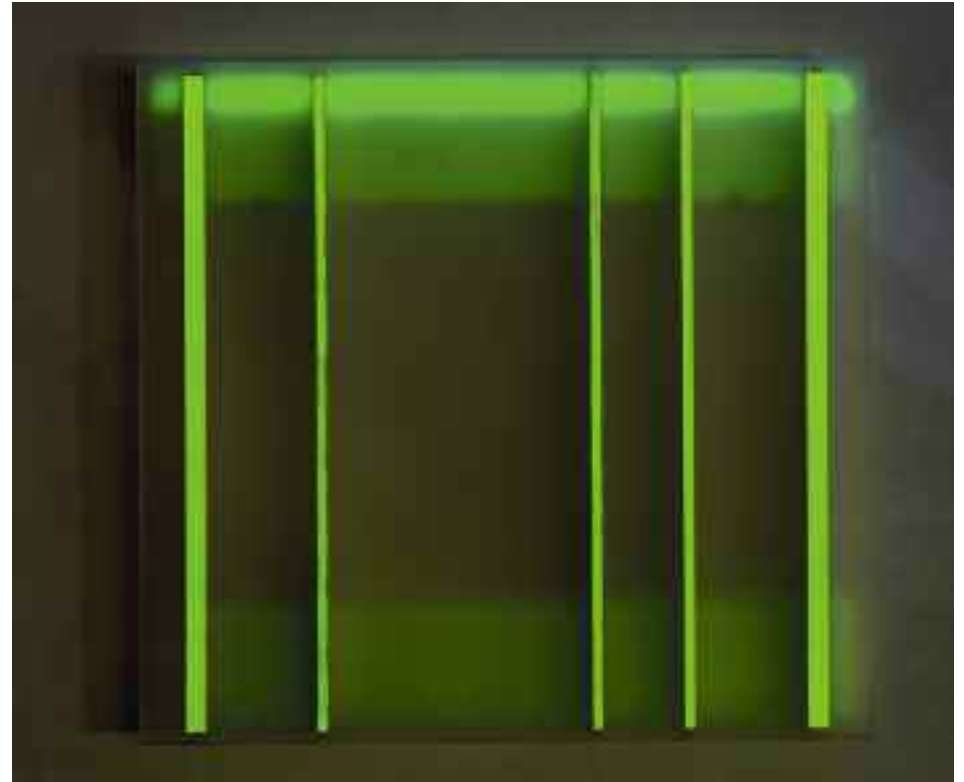

Werner HAYPETER

1955 Helmstedt / Niedersachsen (D), lives and works in Bonn/Düsseldorf (D)

Gyakran dolgozom műanyagokkal, például PVC-vel, epoxigyantával, mert ezek az anyagok a használatuk módjától függően érzékelési bizonytalanságot váltanak ki a nézőben. [...] A műteremben egyfajta „labormunkát” végezve mindig újra lenyűgöz, hogy a pontosan kiszámított dolog eredménye megfoghatatlan, nem alkalmas semmilyen szerepre. Az objektvek látszólag elnyelik a fényt, feltöltődnek és néha bizonytalanul, „tompán” adják vissza.

I often work with plastic, including PVC and epoxy resin, because these materials, depending of the way in which they are used, elicit an uncertainty of perception in the viewer. ... Engaging in "laboratory work" in the studio, I am always fascinated by how precisely calculated things result in something that is impalpable and without function. The objects absorb light, become saturated with it, sometimes giving it back with a kind of "dull" uncertainty.

Lucien HERVÉ

1910 Hódmezővásárhely (H) – 2007 Paris (F)

40

Le Corbusier: Haute Cour à Chandigarh, 1955
ezüstszelatin, papír / *gelatine silver print*, 140 x 155 mm
COURTESY OF JUDITH HERVÉ ÉS A VINTAGE GALÉRIA JÓVOLTÁBÓL

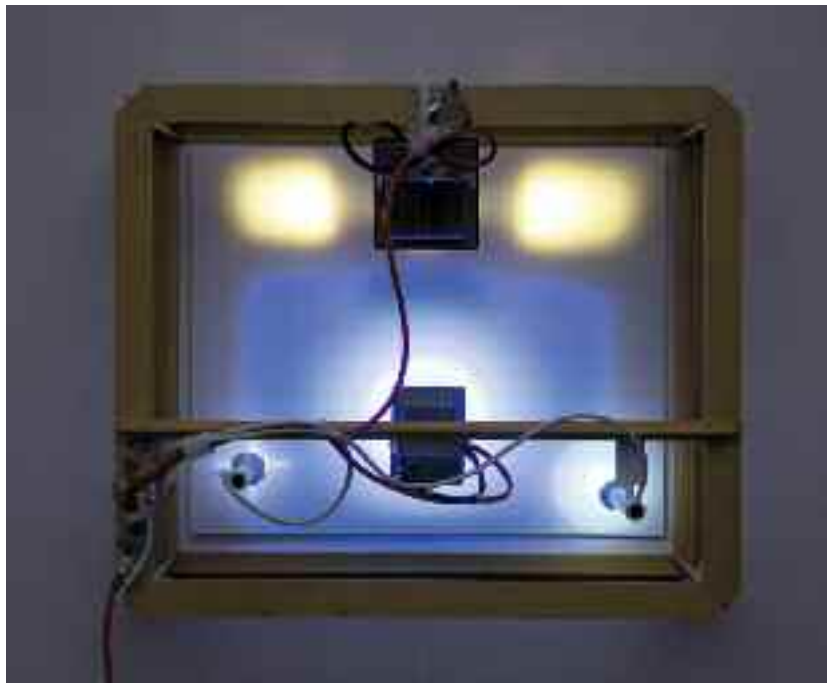
HOPP-HALÁSZ Károly

1946 Paks, lives and works in Paks (H)

Privát adás 1. / *Private broadcast 1*, 1971
tv-doboz, gyertya / *tv-box, candle*, 53 x 70 x 38 cm

41

42 Cím nélkül / *Without Title*, 2015
fa, műanyag, elektromos szerelések / wood, plastic, electric supplies
69 x 69 x 23 cm

C. n. / *Without Title*, 1975
szitanyomat tükörfólián / screenprint on mirror foil, 50 x 50 cm
Edition Griffelkunst / Hamburg kiadása
FROM THE COLLECTION OF SUMUS GÁYOR-MAURER ALAPÍTVÁNY GYŰJTEMÉNYÉBŐL

Adalberto MECARELLI

1946 Terni (I), lives and works in Rome and Paris

*mint egy jel az északi homlokzaton / sulla facciata nord, quasi un segno
a két ív járatot sejtet / due archi suggeriscono un passaggio
küszöb, ahol tér és idő összekapcsolódnak látszanak /
una soglia, dove spazio e tempo sembrano congiungersi*

*A fény emléke / Memoria della Luce, 2009
Enegiatermelő és -fogyasztó önálló mechanizmus /
Meccanismo autarchico di produzione e di consumo di energia
permanens installáció / permanent installation, Villa Guerazzi, Cecina (I)
szöveg és fotódokumentáció*

A megjelenés költészetéhez

ELŐZETES JEGYZETEK

Az különbözteti meg a műtárgyat minden más emberi produktumtól, hogy képes abba a térbe repíteni minket, amiről maga a műtárgy beszél: egy feneketlen mélységű térbe, visszhangba, rezonanciába. Az érzelmeink elé kitett mű a vizuális áthatás elkerülhetetlen folyamataként taszít be minket a megjelenés, az átlépés, a fellebbentés aktusába. Konkrétan ajtó, küszöb és fátyol. Ikon, nem bálvány. Ajtó ajtó nélkül.

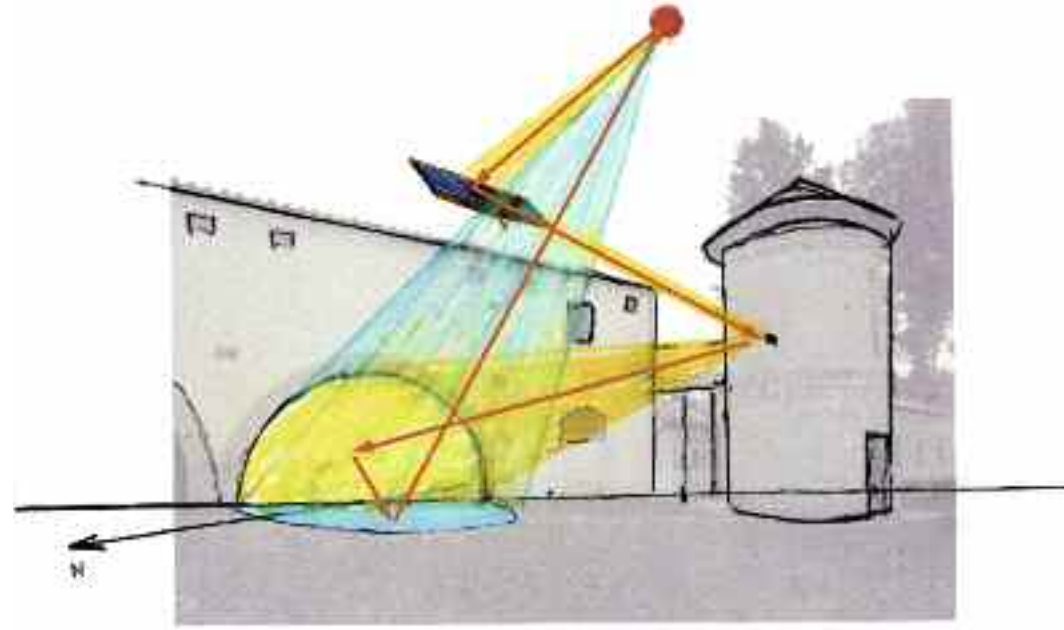
Megjelenése olyan, mint a kezdet vagy pontosabban, bevezetés abba a teremtő alakba, amely megszólal. A művészi gyakorlat funkciója az idők kezdete óta a felfedés parancsa. A mű következetesen, minden alkalommal beidéz minket az Idea titka elé, mondaná Platón. És megyünk annak a közepe felé, ami volt, körbefogjuk, beleveszünk. A jelen szédülete.

A tekintetet a fellebbentés felé küldi, és ugyanakkor, mondaná Mu-tandas „la perception requiere participation” (a felfogás részvételt igényel). A műbe hatoláshoz emlékezetre van szükség. Bár a mi behatolásunk térben értelmezve frontális művelet, a mű visszavonulása kifordítja az emlékezetünket, mint egy kesztyűt. A „poetikus jelenség” önmagában titokzatos: alapvetően minden műalkotás, irracionális módon, konkrét marad. Konkrét, mint egy álom.

Az ókoriak tudták: a múzsák Zeusz és Mnemosyne (az emlékezet) titán egyesüléséből születtek, utóbbi pedig Gaia (a föld) és fiának, Uranosznak (az ég), az apa nélküli, szűznemzéssel fogant fiúnak egyesüléséből született. Hogy egyszerűsítsük a dolgot, a római mitológia szerint Zeusz maga Rea (a föld) és Kronosz (az idő) egyesülésének gyümölcse. Finom megérzés, amely szerint a művészetet, amennyiben poézis, a kettős vérfertőzésből született Memória lányai, a múzsák védelmezik. Látszólag csak egy vérfertőzés tudta elindítani a Káosz kozmetikáját. Az egyistenhit megjelenése előtt az emberiség úgy látta a Kozmosz születését, mint a női elemnek, mint minden dolgok anyjának alapvető szükségletét. Hegység és szakadék, elválasztja a nappalt az éjszakától, a fényt a sötétségtől.

KONTEXTUS

A Guerazzi-birtok története a 18. században kezdődött. Ez az egyik első mezőgazdasági terület, amely a toszkán tengerparti mocsarak lecsapolásával keletkezett. Carlo Ginori márki, a firenzei köztársaság vállalkozó kedvű szenátora tette e földeket termelésre alkalmassá, elképzelését az önálló falanszter ideája ihlette. Nem fejezhette be utópisztikus művét, a Cinquantina a Guerazzi család birtokába került, amely műszaki újításokra nyitott gazdasággá alakította. Ennek a családnak legjelentősebb tagja **Francesco Domenico** volt, politikus, a toszkán patriotizmus emblematikus figurája, Mazzini és Garibaldi barátja, az 1848–49-es forradalom résztvevője, képviselő, világos és bátor elme, termékeny író és költő. Életének utolsó éveit Cecinában töltötte, ahol személyesen irányította a családi birtokot. Kezdeményezése, hogy gazdasági szerződést hozzon létre a tulajdonosok és a parasztek között, valamint részvéte-

le a paraszti közösség „kulturális” eseményein túlmutatnak a 19. század történelmi környezetén. Az önálló falanszter, hasonlóan a köztársaság eszméjéhez, új társadalmi-gazdasági kapcsolatokat hozott létre a Cinquantinán.

Beavatkozásunk ezt idézi meg, ennek keres formát a fényinstallációban.

Per una poetica dell'apparire

NOTE PRELIMINARI

Ciò che distingue un'opera d'arte da ogni altro artificio è la sua capacità a convocarci nel luogo da cui essa stessa ci parla: luogo abissale, eco, risonanza. Gettata ai nostri sensi come processo inevitabile di penetrazione del visibile, l'opera ci precipita nell'azione dell'aprire, del varcare, del sollevare. Concretamente porta, soglia, velo. Sempre. Icona, non idolo. Porta senza porta.

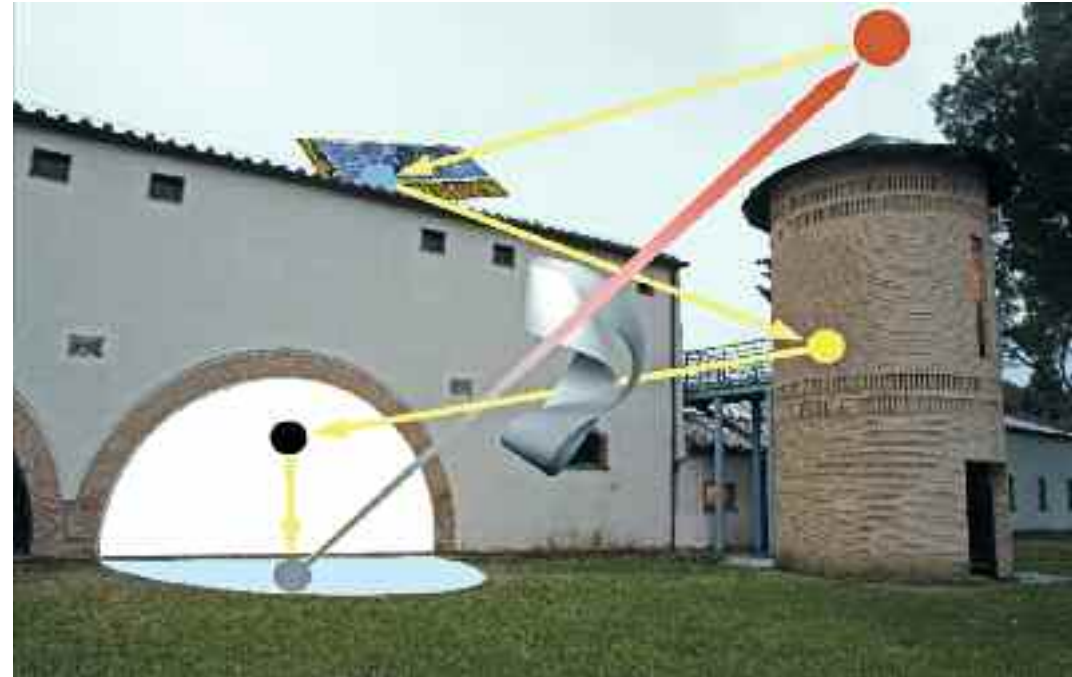
Il suo apparire si dà come l'inizio o, più precisamente, 'iniziazione' alla figura fondatrice di ciò di cui è parola. La funzione della pratica artistica è, da tempo immemorabile, dell'ordine dello svelamento. Immacabilmente ed ogni volta, l'opera ci convoca, direbbe Platone, dinanzi al mistero dell'Idea. È opera di coinvolgimento, avvolgimento, verso il centro di ciò che è stato. Vertigine del presente.

Lo sguardo è indirizzato al rito dello svelamento e nello stesso tempo, direbbe Mu-tandas "la perception requiere participation". Penetrare l'opera implica, in qualche maniera, l'erigere della memoria. Sebbene scopicamente il nostro penetrare sia un movimento frontale, il ritirarsi dell'opera rivolta come un guanto la nostra memoria. La figura del 'fenomeno poetico' è in se stessa misteriosa: fondamentalmente, ogni opera d'arte resta non ragionevolmente concreta. Concreta come lo è il sogno.

Gli antichi ne erano coscienti: le muse nascono dall'unione di Zeus e la titanide Mnemosyne (la memoria) la quale è nata dall'unione di Gaia (la terra) col figlio Urano (il cielo), figlio nato senza padre, dunque per partenogenesi. Per semplificare le cose, secondo la mitologia romana, Zeus stesso era il frutto dell'unione di Rea (la terra) e Cronos (il tempo). Squisita intuizione in cui l'arte, in quanto poiesis, era protetta da Muse figlie di una Memoria nata da una doppia relazione incestuosa. Apparentemente solo un incesto poteva iniziare la cosmese del Caos. Prima dell'avvento del monoteismo, l'umanità vede la nascita del Cosmo, attraverso l'emergenza primordiale dell'elemento femminile come madre di tutte le cose. Montagna e precipizio, essa separa il giorno dalla notte, la luce dalle tenebre.

IL CONTESTO

La storia della tenuta Guerrazzi nasce nel Settecento. Essa fa parte delle prime terre agricole sottratte alle paludi della Maremma toscana. Un primo impianto viene costruito come struttura per raccogliere i contadini delle future 'lavorie' per le terre bonificate dal marchese Carlo Ginori. Il modello di insediamento pensato dall'intraprendente senatore della repubblica fiorentina sembra si ispirasse a quello del 'falasterio autarchico', una figura utopica che non vide mai il suo compimento. Dopo incerte vicissitudini la Cinquantina diventerà proprietà della famiglia Guerrazzi che saprà trasformarla in un'azienda agricola aperta alle innovazioni tecniche così come ai nuovi metodi di sfruttamento della manodopera. Il personaggio più significativo di questa famiglia fu Francesco Domenico, figura emblematica del patriottismo in Toscana, totalmente investito nella rivoluzione del 48-49, una mente lucida e coraggiosa. Prolifico scrittore e poeta passò gli ultimi anni della sua vita a Cecina dove partecipò in prima persona alla gestione della tenuta di famiglia. I suoi tentativi di formulare un patto economico equo tra i proprietari e i contadini e la sua partecipazione agli avvenimenti 'culturali' della comunità rurale, sono qualcosa

che va al di là del contesto storico dell'Ottocento. Il 'falasterio autarchico', come altrettanto gli ideali repubblicani che porteranno alla sperimentazione di nuovi rapporti economico-sociali all'interno della Cinquantina, sono elementi di una figura utopica la cui ricerca affascina da sempre la comunità umana. Dare corpo all'idealità di una forma le cui parti sarebbero in armonia con il tutto e la cui necessità sia esplicita nel rapporto tra di esse.

Il nostro intervento cercherà di dare forma a questa figura.

MENGYÁN András

1945 Békéscsaba (H) , lives and works in Budapest

50

Fényhasadás / Light Bursting, 2010

lézer, folyadék, plexi, festett rétegelt lemez / *laser, liquid, plexi, painted plywood, 30 x 30 x 30 cm*

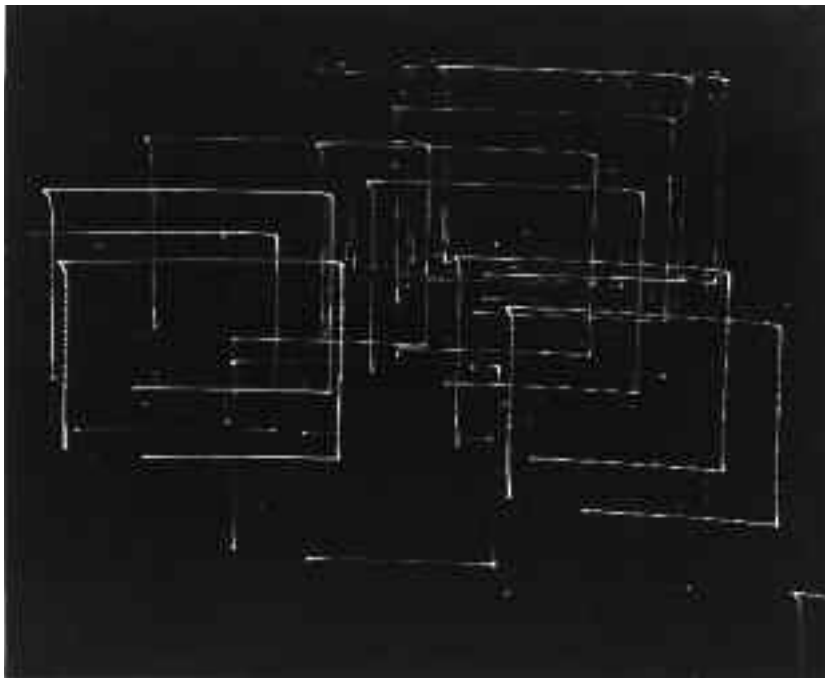

54 **MOBILE**, 1960-as évek eleje / *begin of the 60ies*
krómacél, motor, égő / *chrome steel, engine, lamp*, 63 x 35 x 17 cm
FROM THE COLLECTION OF SZOLLÓSI-NAGY-NEMES GYŰJTEMÉNYBŐL

Bebörtönzött fény / Imprisoned Light, 2001
fém, üveg, neonsző / *metal, glass, neon tube*, 24 x 43 x 28,5 cm
FROM THE COLLECTION OF SZOLLÓSI-NAGY-NEMES GYŰJTEMÉNYBŐL

Antoni MIKOLAJCZYK
1939 Siemianowicach – 2000 Łódz (Pl)

56 *A tér-partitúrák sorozatból 1-3. / From the Series Space-Partitures 1-3, 1998*

ezüstszelatin, papír / gelatine silver prints

egyenként / each 50 x 59 cm

FROM THE COLLECTION OF SUMUS GÁYOR-MAURER ALAPÍTVÁNY GYŰJTEMÉNYÉBŐL

57

MOHOLY-NAGY László

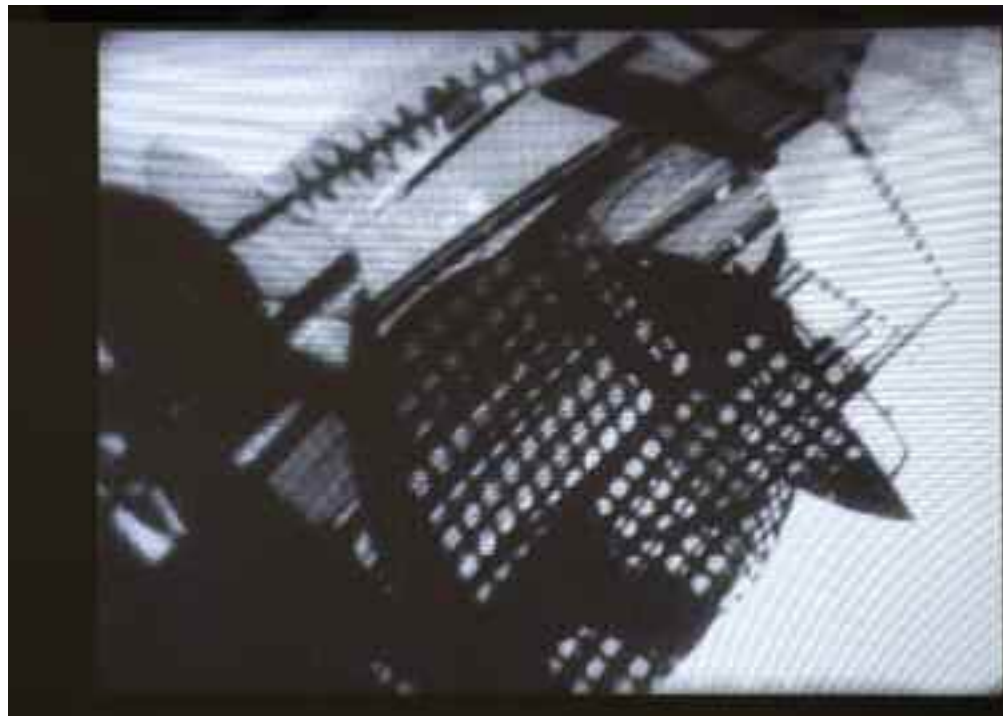
1895 Bácsborsod (H) – 1946 Chicago (US)

Fekete, fehér, szürke fényjáték / *A Light Play Black White Gray, 1932*

a 16 mm film DVD változata / DVD version of the 16 mm film, 6 min.

A film Moholy-Nagy *Fény-tér modulátor* című kinetikus fémplasztikájáról készült, amelyet 1922-től tervezett, és 1930-ban Sebők István technikai segítségével valósított meg. A plasztikát eredetileg egy megfelelő méretű dobozban helyezte el, a doboz egyik falába vágott kör alakú nyíláson át, mint egy színpadon lehetett nézni a változó színű fény-árnyék mozgásokat. Filmjét is színesre tervezte, kapcsolatot keresett a KODAK céggel, de ez az elképzelése a színes film kezdetei idején nem valósult meg. Emigrációi során a művész elhagyta a dobozt, ettől kezdve művének fényjátékát tágas terek falaira vetülve élvezhette a néző.

The object of the film is a kinetic metal sculpture entitled Light-Space Modulator, designed as of 1922 and realized in 1930 with technical help from István Sebők. The object was originally placed by Moholy in a box of corresponding size. Through a round hole cut in one of the walls of the box, the movement of shadow and light with varying colours could be seen as if on a stage. Because he planned to make his film in colour, he sought out the KODAK company, but he did not succeed in realizing this idea, as it was just the beginnings of colour film. During his emigrations, the artist left the box behind, allowing viewers to enjoy the play of light projected on the walls of generous spaces.

Fényvízió (részlet)

Moholy-Nagy László 1917-ben, 21 évesen, háborús sebesülése idején írta alábbi fényvízióját. Magyar nyelvű szövege elveszett, angol fordítását felesége, Sybil adta ki 1950-ben, a Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass.-nál megjelent a *Moholy-Nagy Experiment in Totality* című kötetben. A versrészlet magyar nyersfordítása német változattól készült (megjelent Florian Kupferberg, Mainz–Berlin, 1972 kiadásában)

Fedezd fel életed fényéveit:
a számok kronológiájával nem rokon,
más a mérték, neve Eternitas,
saját rended titkával vívott büszke harc.

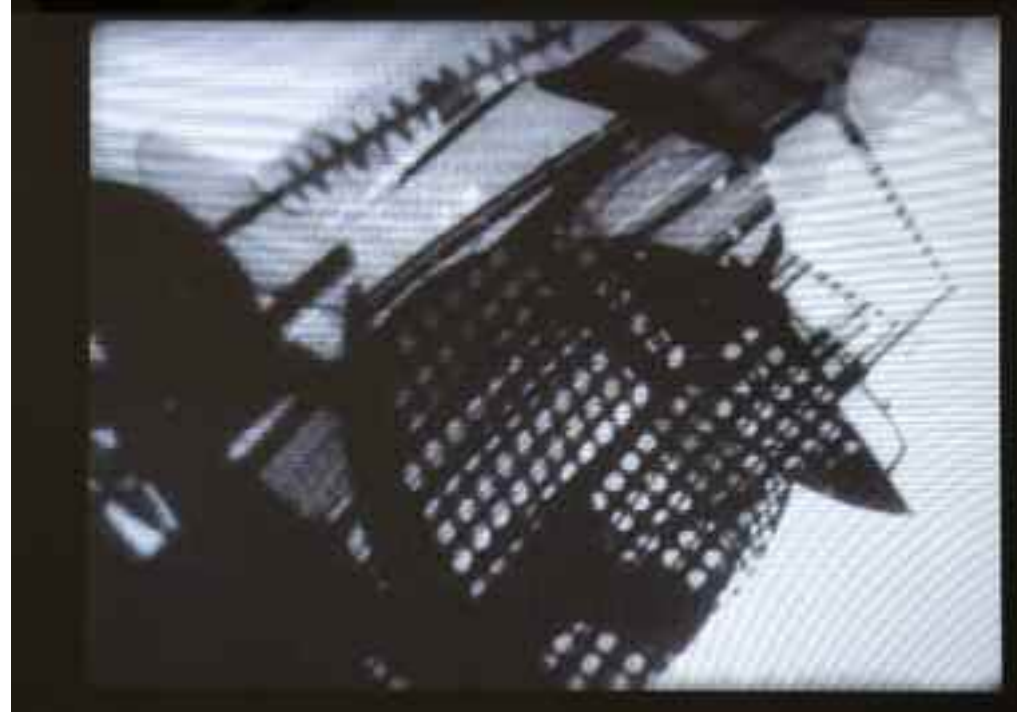
Tér, idő, anyag – egyek a fénnel,
mint a te fénytől függő életed?
Az elképzelhetetlen nagyság megsejtése
a kreatúra határain túl, a határtalan szellemben.

A Fény biztos vezetése oly messziségbe kísér,
amelyet nem ismerhet a világtalan.

Kétségek között keresned kell –
a Fény, mint anyag, mit ér?
Szomjamat nem tudom megölni, oltani.

Tér, idő, rendszer – csak véletlenek, illúziók?
Vagy bennük van az örökké létező valósága, amit
mi, halandók csak tükrözve látunk?

Fény, te rendező és vezető, te megfoghatatlan,
megvilágítója a tiszta létnek, áradj belém,
te büszke, éles fény, vad fény, szememet megtisztító.

Light Vision (detail)

Moholy-Nagy put his vision of light down on paper in 1917, at the age of 21, while he was recovering from a war wound. The Hungarian version of the text has been lost. The English translation was made public by his wife Sybil in 1950, in the book entitled Moholy-Nagy: Experiment in Totality, published by the Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass.

Learn to know the Light—design of your life.
You will find it different from chronology.
A different measure, called Eternitas,
Proud battle for the secrecy of order.

Space, time, material—are they one with Light?
Dependent on the Light that gives you life?
Idea of great magnitude that grows
Within your soul, poor creature, steers your way

As by an arm to latitudes
So utterly unknown to lightless eyes.

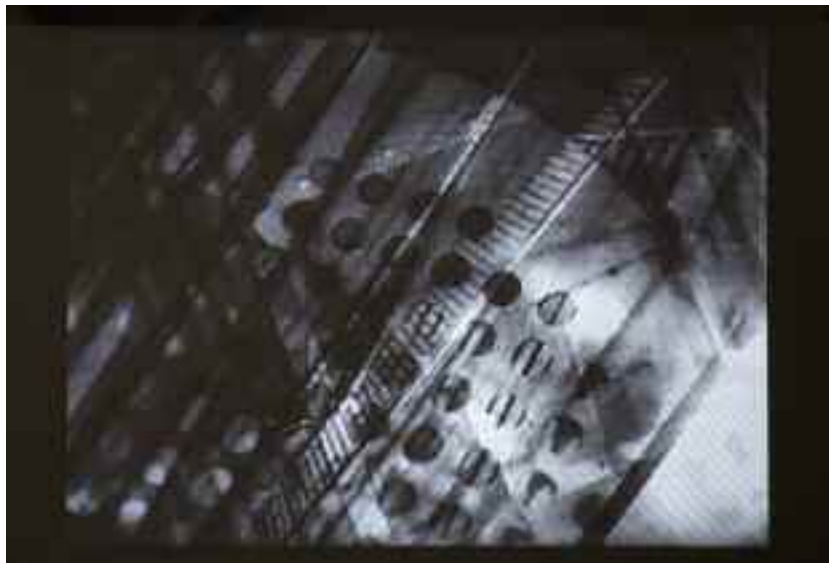
Search desperately—what is Light as essence?
What is its substance, what its price?
I cannot kill my thirst nor even lessen it.

Space, time and system—essence or mere chaos.
Realities that seem eternal
For creatures not eternal, bound by death.

Light, ordering Light, where are you?
away. A luster that illuminates mere being.
Come over me, proud Light, fierce Light, burn deep,
Ferocious Light, spread through me, cleanse my eyes.

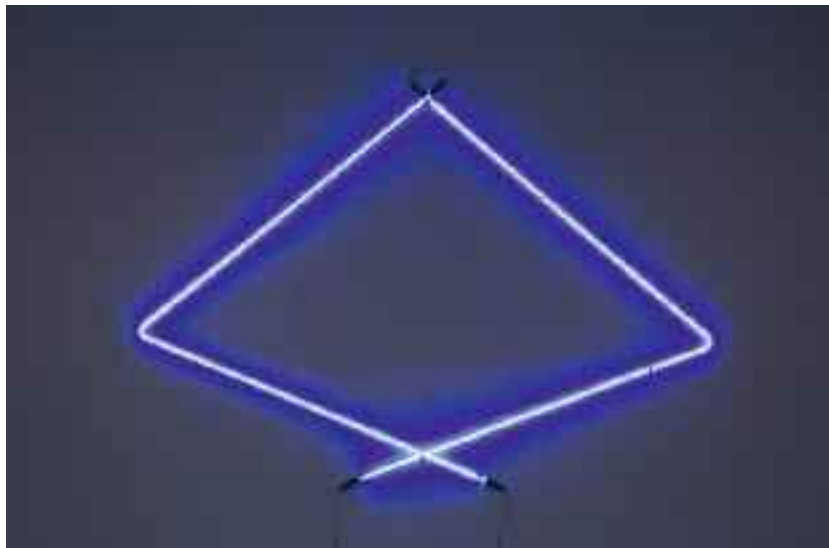

François MORELLET

1926 Cholet, lives and works in Cholet (F)

66

Signalisations 1-3. / Jelzések 1-3, 2008

az egyes elemek oldalhosszúsága / length of the elements: 140 cm

COURTESY OF OSAS JÓVOLTÁBÓL

67

Irregularity, 2010
számítógépes installáció prizmákkal
computer installation with prisms

Kötött rendszerben és szabadon

Két monitoron egy-egy képsor fut: loop 22 és 23

Az elsón 22 kép követi egymást, a kiindulás egy komplementer színpáros, rózsaszín és zöld. A rózsaszín-be ágyazott ékformájú zöld tükrözve sokszorozódik, eltolódva kombinált formasorozattá fejlődik. A kép színe ritmikus lépésekben változik, többféle szín-arculat alakul ki. A strukturális és kromatikus folyamat végül visszatér a kiinduláshoz.

A második monitoron 34 szikár képből alkotnak felcserélt komplementer színekben (fekete-fehér, kék/sárga – sárga/kék, vörös/türkiz – türkiz/vörös, rózsaszín/zöld – zöld/rózsaszín) a szaknyelv szerinti „ékrést”. Ezt követően a képsor felgazdagodik: a háromszög rombusz alakot ölt, majd a kör formán át megérkezik a különböző méretű négyzetekhez, amelyek színarculatukat, mint előbb is, komplementer színek rendszerében, majd szabadabban változtatják.

Mindez szabad szemmel követhető. A monitorok előtt pontosan elhelyezett, vízzel telt prizmak állnak. A megadott irányból (lásd a nyilat) a prizmak bal oldali fénytörő éle melletti felületen át immár „felszerelt szemmel” nézhetjük a monitoron futó képsorokat. A prizma médiuma megtöri, szétszórja a fényt és a jelenség képét az optikai fizika törvényei alapján megváltoztatja. A prizmán át olyan jelenségek is mutatkoznak, amelyek a művész számára, aki felismerte őket (1995/96) nagyrészt ismeretlenek voltak. A művész *rendetlen spektrumoknak* nevezi ezeket, minthogy nem felelnek meg az elvárások szabályainak. Megjelenésük kaotikus hatású képe azonban izomorf struktúrákat mutat a klasszikus szívárvány spektrumával.

„Minden megfelelően beágyazott szín képes más színekkel azonosan viselkedni. Még a színként felfogott fehér és fekete képe is úgy viselkedhet, mint más színtények: homogén (monokromatikus) és inhomogén (összetett) módon. Az egyetlen előfeltétel, hogy megfelelően megváltoztatott körülményekkel módot adjunk erre.” (Ingo Nussbaumer)

systemic bound and free

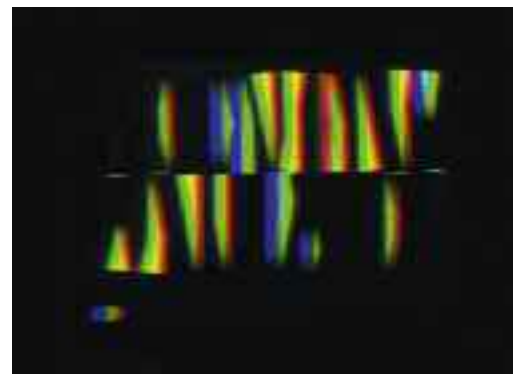
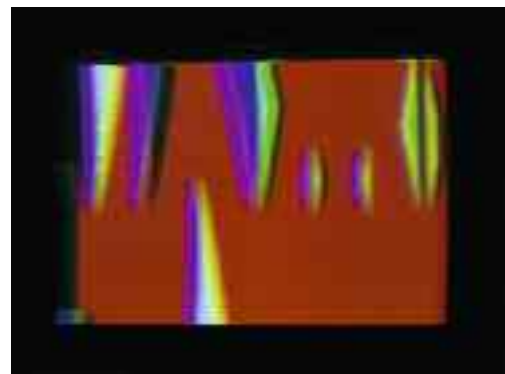
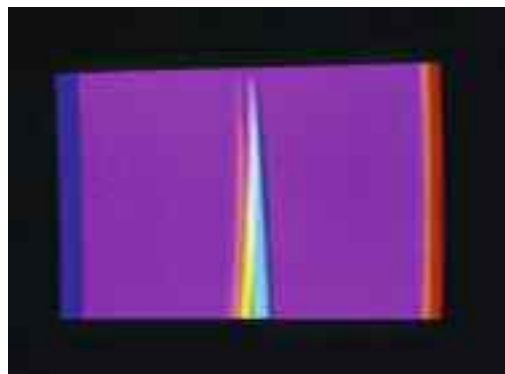
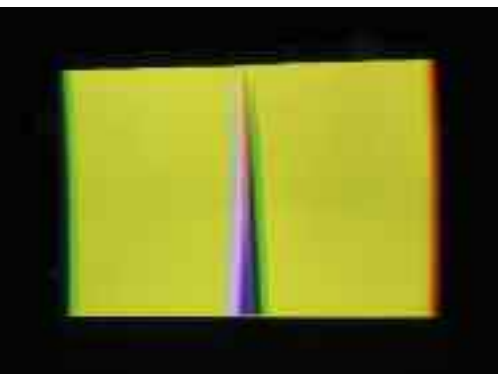
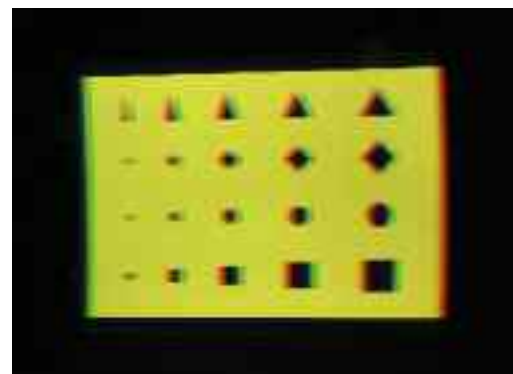
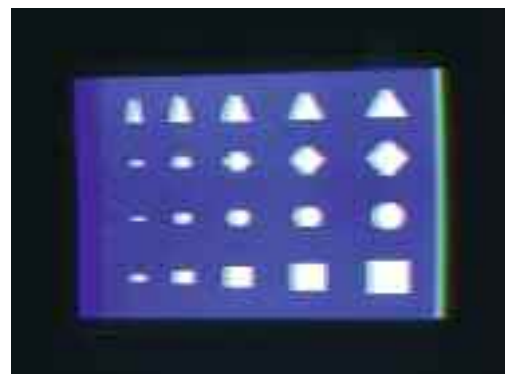
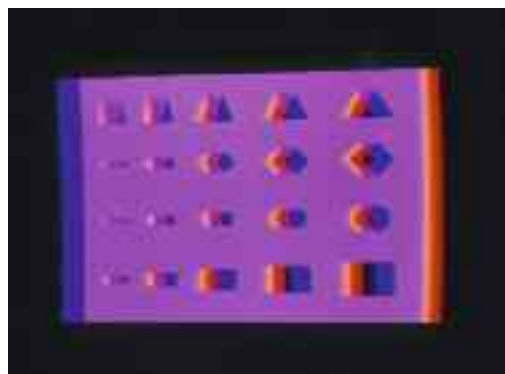
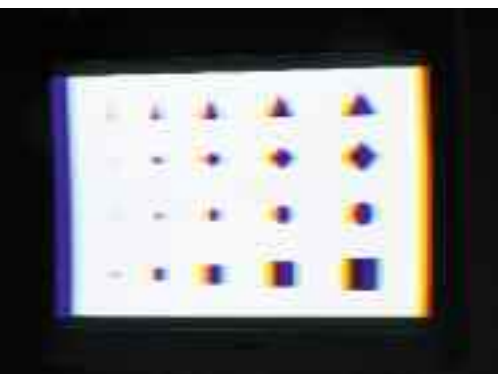
Auf zwei leicht zueinander geneigten Monitoren (CRT) läuft je eine Bildfolge (loop 22 und loop 34).

Die erste Bildfolge mit 22 Bildern beginnt mit einem farbkomplementären Ausgangspaar (Pink und Grün). Das Grün gebettet in Pink erscheint in der Form eines Keils, der in der Folge vermehrt, gespiegelt, verschoben und kombiniert sich zu einer Figurenfolge entwickelt. Dann wechselt die Farbe des Bildes fortschreitend in getakteten Schritten. Es zeigen sich verschiedenste Farbgesichter. Strukturell wie chromatisch modifiziert, löst sich die Geschichte wieder auf.

Die zweite Bildfolge mit 34 Bildern ist nüchtern gehalten und zeigt zunächst in einer farbkomplementären Abfolge von Bildumkehrungen (weiß/schwarz – schwarz/weiß, blau/gelb – gelb/blau, türkis/rot – rot/türkis, pink/grün – grün /pink) einen, in der Fachsprache, so genannten Keilspalt bzw. Keilsteg. Dann springt die Bildfolge in ein ‚vermannigfaltigtes‘ Figurenbild: Vom Dreieck zur Raute über den Kreis zum Quadrat mit unterschiedlichen Umfangs- oder Flächengrößen. Diese wechseln systematisch ihr Farbgesicht, zunächst wie vorhin in einer farbkomplementären Abfolge, dann anmutend freier.

All das spielt sich zunächst vor dem „unbewaffneten“ Auge ab. In bestimmten Abständen und genau positioniert zu den Monitoren befinden sich zwei Wasserprismen. Durch diese blickt man geeignet über die linke brechende Kante und durch die lichtbrechenden Flächen auf die je unterschiedlichen Bildfolgen an den Monitoren (siehe gekennzeichnete Blickrichtung). Das Auge ist nun „bewaffnet“, d.h. blickt durch ein brechendes und Licht zerstreues Medium. Dieses verwandelt das Erscheinungsbild nach den Gesetzen der optischen Physik. Aber es zeigen sich Phänomene, die zumindest zum größten Teil und bis auf ihre Entdeckung durch den Künstler (1995/96) unbekannt waren. Der Künstler nennt sie *unordentliche Spektren*, da sie nicht den regulären Erwartungen entsprechen. Ihr zunächst chaotisch anmutendes Erscheinungsbild zeigt jedoch isomorphe Strukturen gegenüber dem klassischen Bild eines Regenbogenspektrums.

„Jede Farbe kann entsprechend gebettet sich so verhalten wie jede andere Farbe. Selbst Weiß und Schwarz – als Farben verstanden – können sich wie homogene (monochromatische) und inhomogene (zusammengesetzte) andere Farblichter ihrem Bild nach verhalten. Die einzige Voraussetzung dafür lediglich ist, dass man ihnen nur die Chance durch entsprechend veränderte Bedingungen gibt.“ (Ingo Nussbaumer)

Jan van MUNSTER

1939 Gorinchem, lives and works in Gorinchem (NL)

74

Függő agyhullám / *Hanging Brainwave*, 2012
neoninstalláció / *neon installation*, 180 x 35 cm

75

TÜRK Péter

1946 Budapest – 2015 Budapest

76

Phenomena / Jelenség, 1983/86

A/1, A/2, A/3

ugyanannak az öt negatívnak pszichogramjaiból / from the psychograms of the same five negatives
ezüstszelatin fotó / gelatine silver photos, egyenként / each 80 x 80 cm

77

Regine SCHUMANN

1961 Goslar (D), lives and works in Cologne (D)

80

omega I, 2009
fluoreszkáló akrilüveg / fluorescent acrylglass, 96 x 8 cm, r 48 cm

81

Henryk STAŻEWSKI
1894 Warsaw – 1988 Warsaw (Pl)

82 Végtelen függőleges kompozíció / *Infinite Vertical Composition*,
9th May 1970, Wrocław
dokumentumfotók / *photodocuments*, C-prints
COLLECTION OF THE WROCLAW CONTEMPORARY MUSEUM

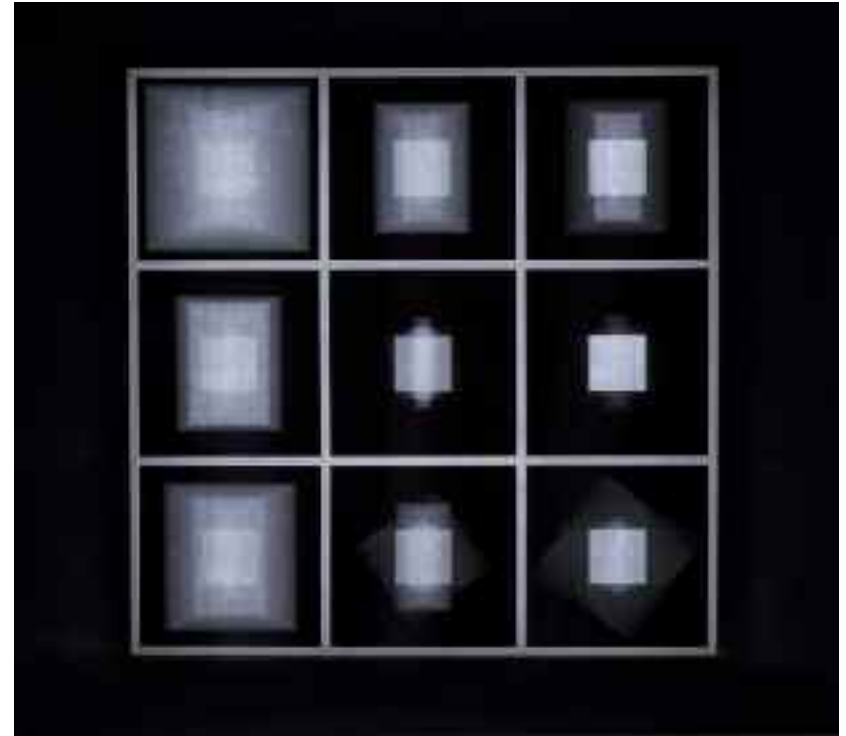

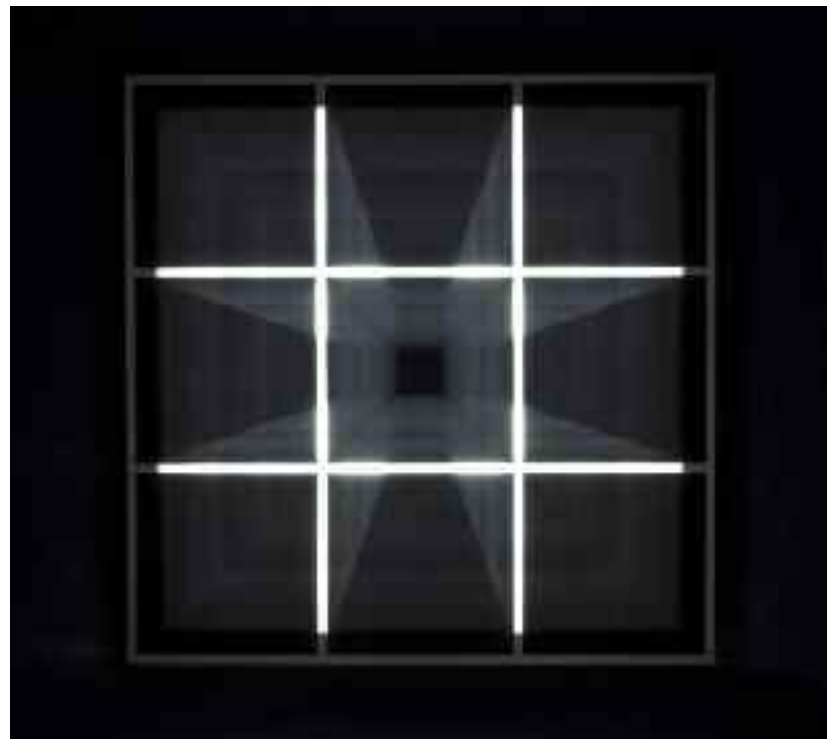
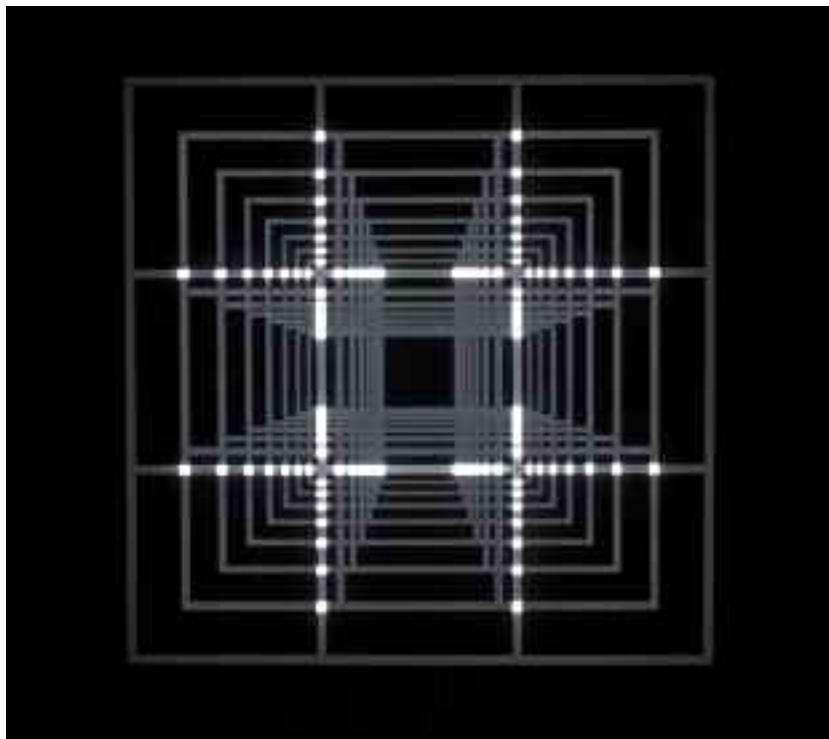
A fekete-fehér komputeranimáció egy fényelnyelő háttérre függesztett kilenc ablakú négyzetes fehér rácsra vetül, azzal precízen megszerkesztett, mégis spontánnak ható párbeszédet folytat. Van, amikor a változó ritmusban elmozduló fényalakzatok a raszter egyes ablakain belül „fogságba esnek”, majd azokból kitérve, szabadon pásztázzák a fehér határvonalakat, és a köztük elterülő sötét mezőket. Máskor a raszter léceire tapadva, „fényvonalokként” siklanak végig rajtuk, vagy azokat keresztezve változatos fénykompozíciókat hoznak létre.

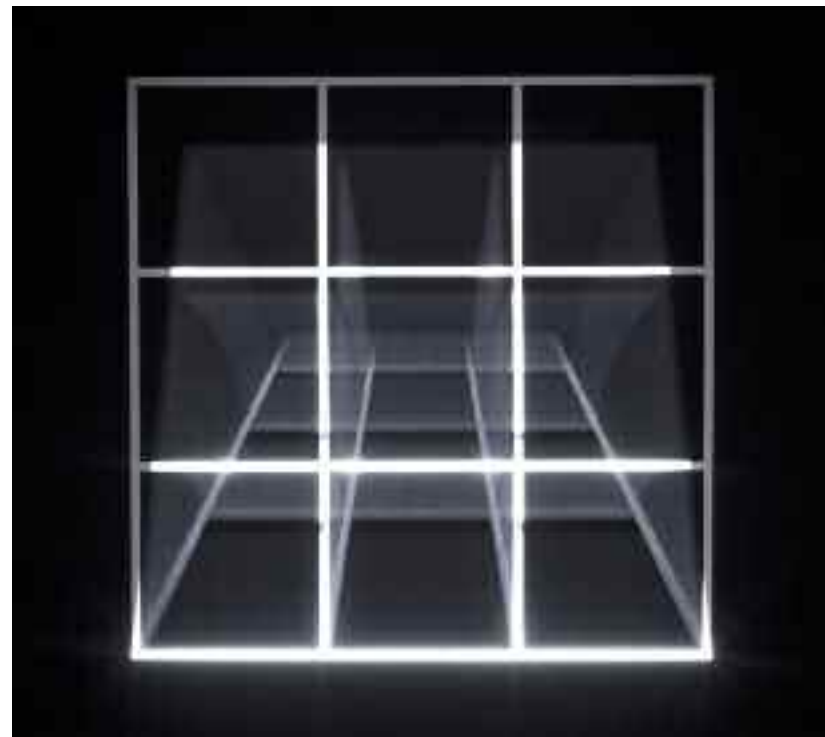
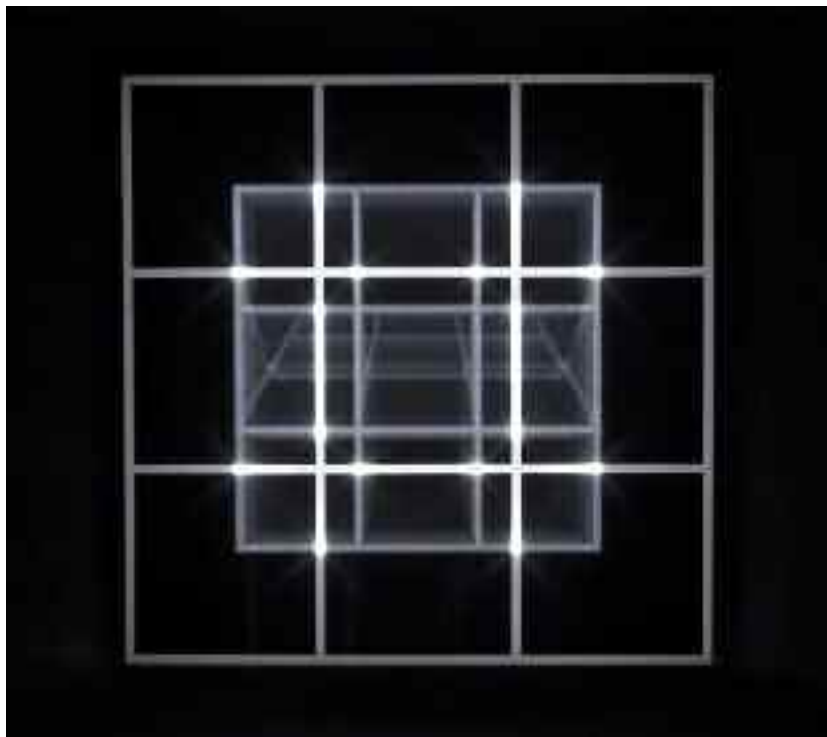
A mű koncepciójának fontos szempontja, hogy a sötét háttérre vetített animáció fényértéke azonos a fehér rács azon részeinek fényértékével, amelyeket éppen nem ér fény. Ez az összhang a mű szempontjából elválaszthatatlan egységnek tekinthető.

A black and white computer animation is projected onto a white rectangular grid containing nine windows, entering into a precisely structured – but nevertheless seemingly spontaneous – dialogue with it. In some instances, the light-shapes, which shift according to different rhythms, are “trapped” inside the individual windows of the raster. Then, breaking away from these windows, they freely sweep the white borders and the dark fields framed by them. At other times, they adhere to the planks, gliding along them like “trains of light”, or criss-cross them, creating diverse light compositions.

As an important point of the concept behind the artwork, the light value of the animation projected onto the dark background is identical to the light value of the parts of white lattice that aren't illuminated. From the perspective of the work, this harmony creates undividable unity.

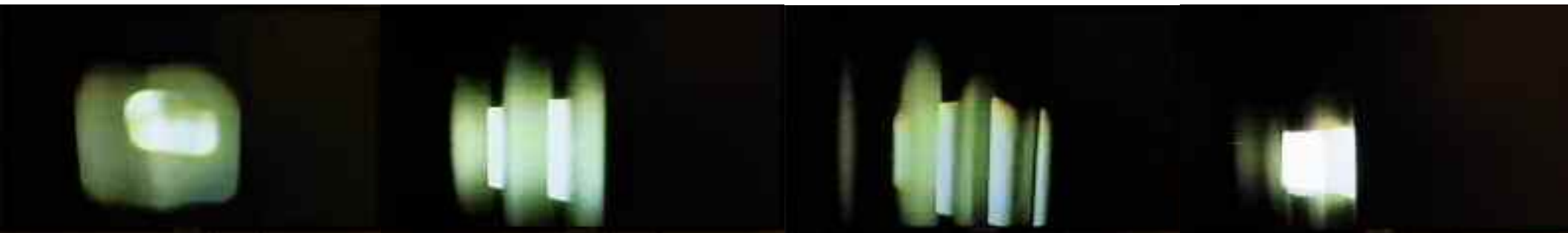

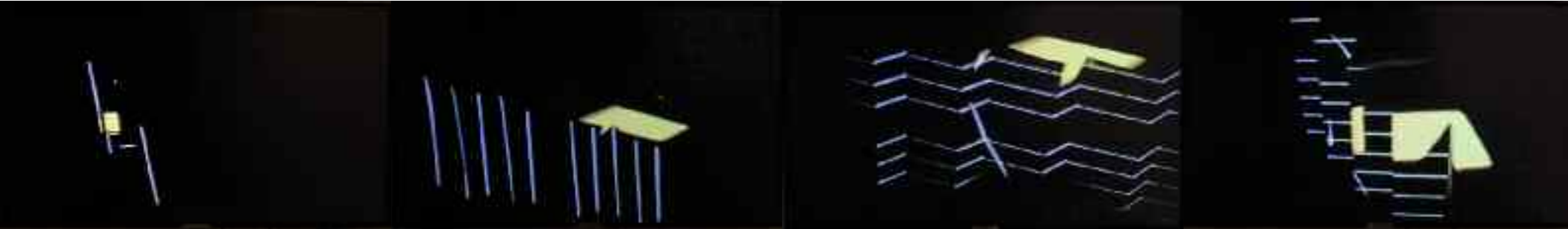
GÖBÖLYÖS Luca, FODOR Éva, HORVÁTH Szilvia, DRÉGELY Imre

Vetítők / *Projectors*, BAKOS Gábor, SZABÓ Ágnes
(vendégek a Magyar Képzőművészeti Főiskoláról /
guests from the College of Fine Arts)

DOLEZSÁN Ágnes, MIKE Tamás

Néma zene / *Mute Music*, SZEGEDY-MASZÁK Zoltán, CSÖRGŐ Attila
(vendégek a Magyar Képzőművészeti Főiskoláról / *guests from the College of Fine Arts*),
SOHLER Andrea

TISZTA FÉNY / *PURE LIGHT*

Vasarely Múzeum, Budapest, 2015. október 14.–2016. január 10.

Vasarely Museum, Budapest, 14 October–10 January 2016

A kiállítás kurátora, a katalógus szerkesztője /

Curator of the exhibition and editor of the catalogue: Maurer Dóra

Fordító / *Translation:* Rudnay Zsófi, Steve Flecher, Bálványos Anna

Fotók / *Photographs:* Sulyok Miklós

Grafika / *Graphic design:* Czeizel Balázs

Nyomda / *Printed by:* Pannónia Kft., Budapest

Támogatók / *Supported by*

Külön köszönet / *Special thanks to*

Wrocław Contemporary Museum, Galerie Peter Lindner Wien, Katalin Spengle &
Zsolt Somló, Vintage Galéria, Szöllösi-Nagy András & Nemes Judit, Clemens & Schneider
Galerie Bonn, Galerie & Edition Hoffmann, Sumus Alapítvány

Felelős kiadó / *Publisher:*

Nyílt Struktúrák Művészeti Egyesület / *Open Structures Art Society*

H-1143 Budapest, Stefánia út 18. Tel: +36 1 251-0867

www.osas.hu

© OSAS 2015

© Kiadó, szerzők, művészek / *The publisher, the authors, the artists*

ISBN 978-963-89919-8-0